

Eszter könyve

Púrim hiteles történetét az Eszter könyve (Megilla) örökíti meg. Ez azonban csak egy nagyon rövid, mondhatni tényleírást közöl, míg az események történeti és társadalmi háttéréről a Midrás és a Megilla ara-

1. Minden este és reggel a templomokban felolvassák a Megillát, Eszter könyvét. Ennek meghallgatása minden zsidóra nézve kötelező.

2. Ezen az ünnepen legalább két

meus fordításai adnak részletesebb felvilágosítást.

Mint az közismert, a történet azzal vette kezdetét, hogy Ahasvéros király – aki az akkori világ tíz nagy uralkodóinak egyike volt – lakomát rendezett, melyre mindenkit – beleértve a királyi székhelynek, Susánnak egyszerű lakóit is – meghívott. Hét napja folyt a dínomdánom, már mindenki részeg volt, így a király is, amikor Vásti királynőt arra akarták rávenni, hogy királyi koronával a fején, de teljesen meztelenül jelenjék meg előttük. Az pedig nemcsak hogy megtagadta urának parancsát, de még jól le is teremtet- te. Ahasvéros erre dühbe gurult, és tanácsadóinak nem volt nehéz rávenni őt, hogy végeztesse ki Vástit.

Bölcseink az eseményeket úgy magyarázzák, hogy bár a királyné nem volt valami szegénylős, mégsem vethette le ruháit, mert hirtelen belpoklos lett (mások szerint farka nőtt).

De miért járt Vástinak ez a súlyos büntetés? Hiszen az isteni igazságszolgáltatás mindenkinek érdeme szerint ad jutalmat vagy büntetést.

Bölcseink azzal magyarázták, hogy ebben az esetben a „szemet szemért” („midá k'neged midá”) elve érvényesült, ugyanis Vásti zsidó lányokat dolgoztatott szombatokon, miután előbb meztelenül vetkőztette őket – s most így ő kapta ezt a jól megérdemelt büntetést.

Mit mond a halacha?

Púrim az az ünnep, amely egy olyan esemény kapcsán keletkezett, ami gálutban, száműzetésben történt meg, és – Bölcseink szerint – csak nehezen sikerült bekerülnie a Bibliába.

embernek kell ajándékot küldeni (slách moneš = misloách mánót), amelynek kétféle enni- és innivalóból kell állnia.

3. Legalább két rászorulóon kell segíteni (mátánót löevjonim) pénzzel vagy ennivalóval.

4. Az imákba egy betoldást tesz- nek (Ál hániszim), melyben dióhéjban le van írva a megmenekülés csodálatos története.

Érdekes módon ezen az ünnepen nem mondjuk el a Hállél hálaadó imát. Ennek oka, hogy az esemény nem az ősi földön történt, hanem a gálutban, másrészt pedig a megmenekülés csupán részleges volt. A talmudbölcsek jóval később azt mondták: „hiszen mi még ma is Ahasvéros hűbéresei vagyunk” (Megillá 14).

5. Évszázadok során kialakult szokás, hogy púrimkor a zsidók álarcot öltenek, amivel az események azon fordulatát szimbolizálják, amikor az üldözött zsidók úrrá lettek ellenségeiken, vagyis „fordult a kocka” (vönáháfoch hu). Az egész ünnepnek farsang jellege van, a gyerekek is jelmezt öltenek – a fiúk Ahasvérosnak meg katonáknak, a lányok Eszternek öltöznek –, és vidám összejöveteleken mulatnak a régmúlt szabadulás emlékére.

Ez az az alkalom, amikor a zsidók mértéktelenül szoktak inni, ami tulajdonképpen talmudi előírás: „any- nyit köteles valaki inni púrimkor, hogy ne tudjon különbséget tenni az átkozott Hámán és az áldott Mordecháj között” (Megillá 7,b).

A Sulchán Áruch ezt túlzásnak találta (hát hogy tudna egy zsidó ennyire lerészegedni?), ezért azt a megoldást választotta, hogy ha az ember iszik egy pohárkával és utána lefekszik aludni, akkor ezzel elég tesz köteletségének – hiszen ál- mában nem tud különbséget tenni Hámán és Mordecháj között.

Naftali Kraus

Peru

A külügyminisztérium és az Izraeli Nagykövetség rendezésében tartott ünnepségen emlékeztek meg José Gambetta Bonatti perui diplomatáról, akit a Jad Vasem a közelmúltban posztumusz a Világ Igazai közé sorolt, és az Igazak Kertjében emlékfát ültettek a tiszteletére.

José Gambetta a második világháború kitörésekor varsói főkonzul volt, majd Lengyelország német megszállása után a bukaresti nagykövetség első titkára lett. A limai külügyminisztérium 1938-ban figyelmeztette a követségeket, hogy a bevándorlók, különösen a zsidók számára ne adjanak ki útlevelet. A diplomata azonban nem hajtotta végre az utasítást, és az üldözötteknek a biztos halálból való megmentése érdekében perui vízumokat és útleveleket állított ki.

Ignacio Higuera külügyminiszterhelyettes kiemelte, hogy Gambetta Bonatti a harmadik perui diplomata, aki elnyerte a Világ Igaza címet. „Példája lehetővé teszi számunkra, hogy átgondoljuk a munkánkból adódó kihívásokat és elveink megvédését” – hangsúlyozta. Eran Yuvan izraeli nagykövet szerint „elkeserítő, hogy veszélyes mértékű antiszemitizmus és diszkrimináció tapasztalható jelenleg is egyes országokban”. Figyelmeztetni kell a következő ge-

Peru. Az elismerő oklevél

nerációkat a tudatosság és a tolerancia fontosságára, amelynek hiánya vezetett olyan tragédiákhoz, mint a holokauszt.

A rendezvényen részt vett Chaim Berman rabbi, a limai zsidó közösség számos tagja és a diplomáciai testület képviselői.

Belgium

A brüsszeli Zsidó Múzeum a holokauszt nemzetközi emléknapja alkalmából fényképkiallítással emlékezett meg a mecheloni gyűjtőtáborból 1631 deportáltat Auschwitz felé szállító „20-as számú konvoj” ellen nyolcvan éve történt támadásról, melyet három, csak egy pisztollyal és egy lámpával rendelkező zsidó fiatalember követett el. Mindössze 236 fogolyt sikerült megszöknie. Többeket a nácik később elfogtak és kivégeztek, de 153 személy túlélte a holokausztot.

A kiállítás megmutatja azokat a helyeket, ahol a menekülőknél sikerült elhagyniuk a vonatot. A szürke árnyalatú képeket Jo Struyven fotóművész készítette az elmúlt években. Egyetlen világos kép látható, ami annak a családnak a házat mutatja, ahol

Belgium. Jo Struyven fotóművész

a 11 éves Simon Gronowskit befogadták és bújtatták. A kiállítási terem sötét, mert a szervezők azt akarták, hogy a látogatók jobban tudjanak azonosulni a magányossággal és a barátságtalan környezettel, ami a menekülő zsidókat fogadta. A foglyok megmeneküléséhez az is hozzájárult, hogy észlelve a kiszabadítási akciót, a vonat vezetője a kanyarokban és az alagutakban lelassította a szerelvényt.

Oroszország. Sok ezer „unoka” is érkezett

A deportáló vonat megtámadásának a napja, 1943. április 19. egybeesik a varsói gettófelkelés kitörésével. Mindkét esemény a zsidók bátorságát mutatta a nácik által megszállt Európában.

Oroszország

A zsidók tömeges távozása már jóval az ukrainai háború előtt megkezdődött. A szövetségi statisztikai hivatal adatai szerint a 2010-ben és 2021-ben tartott népszámlálások közötti időben a zsidók száma 50 százalékkal, 160 ezerrel 83 ezerre csökkent. Az országa lakossága viszont 5,3 százalékkal növekedett. A 2021-es adatok tartalmazzák a Krimben élő krimcsákokat és a vitatott vallási státuszú karaitákat, akik nem vettek részt a 2010-es felmérésben.

Úgy becsülik, hogy a háború kitörését követően mintegy 20 ezer zsidó távozott, a számuk így kb. 60 ezer

Panama. Luis Almagro a díjjal

főre csökkent Oroszországban. A Jewish Agency szerint 2010 és 2019 között 66.800 orosz zsidó érkezett Izraelbe, akiknek a helyzete belpolitikai viták tárgya. A bevándorlókra vonatkozó rendelkezések alapján izraeli állampolgárságért az folyamodhat, akinek legalább egy nagyszülője zsidó. Így nem biztos, hogy az orosz statisztikában zsidóként szerepelnek. A számokat befolyásolhatja, hogy a 2021-es népszámláláson mintegy tizenhatmillió személy nem vett részt, illetve nem nyilatkozott a nemzetiségéről.

Panama

A zsidó közösség Luis Almagro uruguayi diplomatát, a 35 országot tömörítő Amerikai Államok Szervezetének (OAS) főtitkárát a demokrácia megszilárdításáért, valamint a terrorizmus és az antiszemitizmus ellen folytatott következetes harcáért a

tekintélyes Shalom-díjjal ismerte el. A kitüntetést Joe Harari, a Panamai Zsidók Központi Tanácsa és Alan Perelis, a Panamai Zsidó Kongresszus elnöke adták át, akik méltatták Almagrónak a diszkrimináció és az intolerancia elleni határozott kiállását. A főtitkár hangsúlyozta, hogy „a sálom szó békét jelent, de a béke nem a semmiből jön. Feltételei vannak, amiket meg kell valósítani.” „Legfontosabb feladatunk, hogy megvédjük a demokráciát, a demokratikus intézményeket és az emberi jogokat.”

Jelentős eredmény, hogy az OAS a brazil Fernando Lottenberget az antiszemitizmus elleni küzdelem biztosává nevezte ki. Luis Almagro érdeme, hogy az Amerikai Államok Szervezete egységesen elfogadta a Nemzetközi Holokauszt Emlékezési Szövetség (IHRA) antiszemitizmus-meghatározását.

Kovács

A Muszoe közleménye a honvédkórházi ellátásról

A Munkaszolgálatosok Országos Egyesülete (Muszoe) tájékoztatja tisztelt tagjainak azon részét, akik Honvédkórház-jogosultsággal rendelkeznek, hogy a 2023. évi (évente hosszabbítja ugye az illetékes minisztérium) jogosultságok adminisztratív része az illetékes minisztériumnál kis csúszásban, de folyamatban van.

Ahogy már 11 éve a Muszoe tagsága ezt megszokhatta, egyesületünk mint minden esztendőben, most is intézi ezen folyamatot számukra.

A Muszoe vezetésének közbenjárására, azaz kérésére az átmeneti időszakban Prof. Dr. Wikonkál Norbert Miklós, a Honvédkórház főigazgatója saját hatáskörben a 2022. évi jogosultság igazolásainak felhasználhatóságát meghosszabbította a zavartalan és folyamatos egészségügyi ellátás biztosítása érdekében addig is, ameddig a Muszoe érintett tagsága a 2023. évi igazolást megkapja.

Tapasztalataink alapján és a Honvédkórház visszajelzése szerint a 2022-es jogosultsággal érkezők ellátásában fennakadás jelenleg nincs, tehát a Muszoe tagságának egészségügyi ellátása a Honvédkórházban és annak tagintézményeiben zökkenőmentesen folytatódik. Kérjük, a 2023. évi jogosultságok megérkezéséig minden érintett tagunk a 2022-es igazolásával keresse fel ezen intézményeket.

Az ügyben amennyiben fejlemény történik, természetesen továbbra is tájékoztatjuk tagságunkat.

Engedjék meg, hogy kitérjünk Prof. Dr. Wikonkál Norbert Miklós főigazgató úr humánus, egyébként gyors és korrekt együttműködésére. Azaz a konkrét segítséget a Muszoe arra jogosult tagsága irányában ez ügyben is részére ezúton is megköszönjem, megköszönjük egyesületünk több ezer tagjának nevében is – írja közleményében a Muszoe.

A skorpió marása

Történt, hogy Lizhensk város zsidó lakói nagy tudású, szerény és megértő rabbik akartak a megüresedett rabbiszékbe. Dátán Grossfeld, a város gazdag és önfejű előljárója – élve a lehetőséggel – a vejét akarta a rabbiszékbe juttatni, és mindent megtett, hogy elérje célját. Korteskedett, égis dicsérte vejét, lefizette az előljárókat, összejöveteleket rendezett, megvendégelte a város zsidó lakosait.

A választás napján meghallgatták a két jelöltet. Először Dátán Grossfeld előljáró protezsztálta lépett elő. A fiatal ember felkészült és magabiztos volt. Változatok Talmud- és Tóra-idézetekkel bizonyította alkalmasságát, ravasz szófordulatokkal kápráztatta el a hallgatókat. Hosszú beszédét azzal zárta, hogy neki, a jövődől rabbinak két eszköze van: a Tóra törvényeinek betartatása és a számonkérés szigora. Utána Elimelech Weissblum meghallgatása következett, aki félénken lépett a közösség elé. Zavarban volt, hangja reszketett, látszott rajta, hogy azt sem bánná, ha nem rá szavaznának, csak legyen túl az egészen. Beszéde végén a hallgatók megkérdezték, milyen rabbi lenne, ha őt választanák meg. A jelölt csak nézett maga elé, és nem válaszolt a kérdésre. Már kínossá vált a helyzet, amikor végre megszólalt, és csak annyit mondott: „Megértés és elfogadás... szerénység és alázat.”

Az előljáró biztos volt a dolgában, és a kétségtelen siker tudatában dörzsölte a kezét. Megtörtént a titkos szavazás, és mindenki meglepetésére a többség Elimelech Weissblumra szavazott, aki rövidesen el is foglalta a város rabbiszékét.

Dátán Grossfeld nem akart beletörődni a történetekbe, és mindent elkövetett, hogy kifúrja az új rabbit. Beszólásokkal, értelmetlen kérdésekkel zavarta tanítását. Hangosan nevetett, amikor beszédet mondott. Más sem járt eszébe, csak az, hogyan szégyeníthetné meg Elimelech rabbi sokat szenvedett ármánykodásától, de némán tűrte megpróbáltatásait.

Jom kippur, az év legszentebb ünnepe előestéjén az előljáró felkereste a rabbit, és kérte, hogy azon a napon, amikor mindenki megbocsát a másikatnak, béküljön ki vele is. Mielőtt a rabbi magához térhetett a meglepetéstől, Dátán Grossfeld elővette a magával hozott, erős vörösborral teli kulacsot. Biztatta, hogy mondjanak áldást a borra. Ezzel pecsételjk meg békéketésüket. Közben arra gondolt, hogy a borhoz nem szokott rabbi hamarosan ittas lesz, és neveltségessé teszi magát gyülekezete előtt. Elimelech rabbi a béke és a megbocsátás kedvéért egyik poharat ürtette a másik után, és rövidesen teljesen részeg lett.

Dátán Grossfeld, mint aki jól végezte dolgát és elérte célját, elégedetten távozott.

Közelgett az esti ima ideje, a rabbi pedig nem tudott lábra állni. Feje fájt, és reszketett, mint a falevél az őszi szélben.

„Igen – gondolta magában –, ez hát az ítéletnap borzongása, megszégyenítem ujjongása.” Majd fel-emelte poharát, és így szólt: „Az üdvösség poharát emelem, és az Örök-kevaló nevét szőlítom!” (116. zsolt. 13.) Erre a sok bor hatása elszállt, s a rabbi józan lett egy pillanat alatt.

Az esti ima után gyülekezete néhány férfi tagjával az imaházban maradt, és szokása szerint zsolnárokat mondott. Rosszakarója is köztük volt, arra készülve, hogy ha a lerészegítés nem is jött össze, majd kitálal valamit, hogy kellemetlen helyzetbe hozhassa a rabbit. Amikor a 41. zsolnárhoz jutottak, Elimelech Weissblum rabbi felállt székéből, majd hangosan, nagy átéléssel énekelt a szöveget: „Abból tudom meg, hogy kedvelsz engem, Istenem, hogy ellenségem nem ujjong felettem!” Hallgatott, majd egy idő után – mint aki nagyon fontosat akar közölni – folytatta: „Ha van is ellenségem, aki meg szeretne szégyeníteni, bocsáss meg neki, Világ Ura! Bocsáss meg neki, mert ilyen a természet.” De ezt már olyan hangon mondta, hogy hallatára mindenki megnémulva, könnyekben tört ki. Az egyik jelenlevő törte meg a csendet:

– Meg lehet, meg szabad bocsátani annak, aki a védtelenre tör? Vátoztat-e azon, aki meg akar szégyeníteni, vátoztat-e természetén a megbocsátás? Mondd meg nekünk, rabbi! Milyen az ellenséges ember természete?

A rabbi Dátán Grossfeldre nézett, és így felelt:

– Nemcsak meg lehet, de meg is kell bocsátani, csak nem azonnal és nem feltétel nélkül. Hogy milyen az áskálódók természete? Elmesélek erre egy történetet: Egy skorpió állt a folyóparton, és meglátott a vízben egy vízisiklót. „Testvérem, nem tudok úszni, kérlek, vgy a hátadra, és vigyél át a túlpartra!” A vízisikló ezt mondta erre: „Ilyen ostobának gondolsz? Nekem nincsen halálos mérge, de ha te megmársz gyilkos fullánkoddal, meghalok.” „Oh, tényleg ostoba vagy! – válaszolta a skorpió. – Hogy marnálak meg? Hiszen ha megmarlak, meghalsz, de én is belefulladok a folyóba, hiszen nem tudok úszni.” Végül a vízisikló a hátára vette a skorpiót, és haladtak a túlpartra. Amikor a folyó közepére értek, a vízisikló fájdalmat érzett. Megmarta a skorpiót! Utolsó erejével csak annyit mondott: „Nem azt ígérted, hogy nem mársz meg, hisz akkor te is belefulladsz a folyóba?” „Így van – válaszolta a skorpió –, de mit tehetek róla? Ez a természetem!”

Az ünnep után Dátán Grossfeld felkereste Elimelech rabbit.

– Értettem a célzást! Bevallom... tényleg ellenséges voltam, és úgy viselkedtem veled, mint a skorpió a tanmesédben! Mondd meg nekem, rabbi, meg tudsz-e nekem bocsátani?

A rabbi elgondolkodott, majd így felelt:

– Igen, ráv Dátán! Persze hogy meg fogok bocsátani neked, de a

megbocsátásnak csak úgy van értelme, ha az, akinek a megbocsátás szól, tesz is valamit érte!

– Kész vagyok tenni érte, rabbi – fogadkozott az előljáró –, mondd, mit kell tennem!

– Megmondom én neked, mit tegyél! Vedd a pihepárnádat, amin aludni szoktál! Menj fel a városháza tornyába, tépd fel a párnahuzatot, és szórd a pihéket a szélbe!

– Ennyi? – kérdezte az ember.
– Ennyi... aztán majd meglátjuk, mi lesz!

Dátán Grossfeld fogta magát, és ment a dolgára. Másnap újra felkereste a rabbit, és kipirosodott arccal újságolta:

– Megtettem, amit kértél! A tornyba vittem a pihepárnát. Feltéptem a huzatot, ahogy azt kérted, és szétszortam a pihéket. Néztém, amint lebegnek a szélben... és szállnak, szállnak, amerre a szem ellát. Mondd, Elimelech rabbi... akkor most rendben vagyunk?

A rabbi elmosolyodott.

– Még kell valami ahhoz, hogy legyőzd skorpiótermészeted! Megmondom neked, mit kell még tenned: menj most, és szedd össze a szétszort pihéket! Szedd össze valamennyit, és hozd ide elem mind egy szálit!

Dátán Grossfeld elsápadt! Elkeseredetten és könnyel a szemeiben felelt:

– De rabbi! Te is tudod! Ez lehetetlen!

Elimelech rabbi erre megölelte, és ezt mondta:

– Látod, reb Dátán? Olyat kértem tőled, ami valóban lehetetlen. Nem lehet összeszedni a szétszort serelemeket... „Ami görbe, nem bír egyenessé válni.” (Kohelet 1/15) S én mégis megbocsátok neked! Tudod, miből olvastam ki? Ez áll: „Kiváltotta békében lelkemet az ellenem indított harcból, ha tömegként is volt ellenem.” (55. zsolt. 19.)

S abban a pillanatban történt valami, és Dátán Grossfeld valóban megváltozott. Más ember lett, és eltávozott belőle gonosz természete. Elimelech rabbit ezután mindenki másnál jobban szerette és tisztelte.

Szerdóc J. Ervin főrabbi

Így ünnepelték Békéscsabán a tu bisvátot

Biró Tamás lemondott tudományos rektorhelyettesi megbízatásáról

A második félév kezdetével Biró Tamás lemondott tudományos rektorhelyettesi megbízatásáról. A jövőben tudományos és oktatási munkájára szeretne fókuszálni – írja az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem honlapja. Mint elmondta: a folyamatos intenzív adminisztrációs munka háttérbe szorította egyéb kötelezettségeit, ezért szeretne több időt fordítani elsősorban az oktatási és kutatási feladataira.

Február 13-tól, azaz a második félév első napjától Biró Tamás megvált rektorhelyettesi megbízatásától.

Vajda Károly rektori ciklusa elején, 2018 júliusában nevezte ki a pozíciójáról lemondott Oláh János z”l rektorhelyettes utódjaként. 2019 augusztusában – Balázs Gábor általános rektorhelyettesé történő kinevezésével egy időben – Biró Tamás tudományos rektorhelyettesi megbízatást kapott. Vajda Károly távozását követően – 2022 szeptembere óta – Balázs Gáborral közösen látta el az egyetem irányítását.

Biró Tamás elmondta: kollégáival együtt az elmúlt négy és fél évben megfeszített munkával dolgozott az egyetem napi működtetésén és stratégiai megújításán. Többek között sikeresen elindult az Erasmus-program, nőtt a tudományos diákkörben részt vevő hallgatók száma, és az OR-ZSE több rangos tudományos konferenciának is otthont adott. Foglalkozott minőségbiztosítási és kommunikációs kérdésekkel éppúgy, mint a nemzeti felsőoktatási ösztöndíj intézményi elbírálásával.

Hozzátette: a folyamatos intenzív adminisztrációs munka háttérbe szorította egyéb kötelezettségeit, ezért a jövőben elsősorban oktatási és kutatási feladataira szeretne több időt fordítani. Emellett az egyetem vezetése továbbra is számíthat eddigi tapasztalataira, részvételére az elindított projektekben.

Felavatták a zalaegerszegi temető kerítését

A kerítés a Mazsihisz, a helyi hitközség és az önkormányzat közös munkájával készült el. A rajta lévő táblát dr. Temesváry Tibor, a hitközség elnökhelyettese és Kunos Péter, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója leplezte le. Rosenfeld Dániel Imre kántor zsolnárt énekelt és megszólaltatta a sófárt.

Az avatáson Bali Zoltán alpolgármester köszöntét fejezte ki a beruházásért, hozzátéve, a város idei költségvetésében az egykori zsinagóga előtti tér felújítása is szerepel. Beszédet mondott még Virágh Judit, a hitközség elnöke és Heisler András, a Mazsihisz elnöke, aki hangsúlyozta: „számos helyen szembesülünk azzal, hogy őseink sírhelyei, a temetők romokban vannak. Kidőlt kerítések és emlékkövek, borostyánnal a felismerhetetlenségig benőtt sírok, akácok tobzódása, gyomok térnyerése és pusztulás. A magyar kormány nagyvonalú temetőrekonstrukciós programja komoly segítség, amiért köszönet jár, de ez is csak évi 40-50 hely megújulására elegendő.

Az újjászerveződött zalaegerszegi zsidó közösség tagjai számára a temető fenntartása mindig prioritással bírt. Nemcsak a saját, de a régió más, kisebb településeinek sokszor varázslatos hangulatú sírkertjei kezelésére is volt gondjuk.

Kívánom, leljenek lelki nyugalmat a halottak ma élő leszármazottai, s hozzon békét számukra az, aki békét teremt a magasságokban és a földön” – zárta beszédét Heisler András.

Olvasói levél

Zsidózunk, zsidóztatunk?

Fiala amit csinált az apja hamvainál és az anyjával is ezt szándékozik tenni, azt nem minősítem. Orvosi esetnek tartom.

Előljáróban annyit, hogy Fiala anyai nagypapája általam nagyon nagyra becsült ember volt. Benedek úr már akkor is nyolcvan körül járt.

Igazi úr volt. Mindene az unokája, akkor még Jánoska, ami természetes.

Jánoska már ott, a temetőben sem keltette normális ember benyomását, fedetlen fővel, a sírnak hátat fordítva álldogált, majd elvonult.

Egyszer, még rádiós volt, én tévés, berontott az irodámba köszönés nélkül (mindenkinek tudnia kell, ki ő), majd szépen kiraktam a szűrét, de ez nem is tartozik ide.

Már akkor tudtam, hová tegyem magamban.

17 évesen Jánoska már saját lakásban élt az Újlipótvárosban. Hogy mentálisan mi történt vele, foglalom sincs, habár mindent kibeszél.

Amiért tulajdonképpen ezt most leírom, az az, hogy tele van az internet az apja hamvainak történetével, nem is érdemes végignézni csak erős gyomrúaknak.

Viszont szerintem ami már nem Fiala magánügye, az az, hogy kb. a 20. percnél világgá kiáltja, hogy zsidó, ami igaz, de ezzel olyan muniót adott a másik oldalnak, ami már bűn. Ha elmebeteg, akkor kezelni kell, arról nem is tehet, ha viszont így akar nézőket szerezni, az aljaság szerintem.

Hogy ez kegyeletstértés, az nem kérdés.

Viszont ahhoz nincs joga, hogy ezzel a zsidóságra húzza a saját egyéni bornírtását, már tele van vele a net, hogy lám-lám, ilyenek.

Hát nem ilyenek, normális ember származástól függetlenül nem ilyen, nem porszívózza élő adásban az apja hamvait.

Kérdésem az, hogy ezt szó nélkül lehet-e hagyni, vagy az a jobb, ha szóvá tesszük?

Mert ha az volt a célja, hogy mindegy, csak beszéljenek róla, ezt már elérte. Viszont nincs joga ezzel a zsidóságot ilyen támadásnak kitenni, van amúgy is elég aljadék, aki ugrik az ilyesmire.

Az unoka helyett is szégyellem magam, nagypapja kegyelettel őrzött emléke okán is.

Balsay Cecília

Emlékeoldal

In memoriam Scheiber Sándor zsl

Harmincnyolc éve halt meg Scheiber Sándor. A hebraisztika és a judaisztika kiemelkedő tudósa, a magyar irodalomtörténet és a magyar néprajzkutatás jeles alakja volt. A Rabbiképző Intézet igazgatójaként művelt, széles látókörű tanítványokat nevelt. Reá emlékezünk.

Beteljesült a „fordított” áldás

A bibliai József történetéből ismerős az a fordulat, amikor eltűnt szerlegét keresi: a naggyal kezd, s a kicsinnyel fejezi be. (Mózes I. 44.12)

Boldogult nagyatyám, Hoffer Ármin kedves tanítványát, Scheiber Sándort – aki búcsút vett Tőle, hogy Dunaföldvárra utazzék rabbitevékenysége megkezdéséhez – az előbb idézett bibliai mondatrésznek a fordítottjával áldotta meg... „a kicsinnyel kezd, de a naggyal fogod befejezni”, mondotta Neki biztatásul, áldásul, amikor a nagy reményű ifjú elindult, hogy elfoglalja az ország legkisebb rabbiszékét Dunaföldváron.

Valóban a kicsinyen kezdte, páratlan kötelezettség tudással, szorgalommal és felelősségvállalással. Mindig gondos felkészülés után lépett a szószékre, csakúgy, mint később Budapest vagy a világ legrangosabb katedráinak bármelyikére.

Valójában 1944 novemberében-decemberében kerültem közel Hozzá. Sokadmagunkkal fiatal seminaristák együtt voltunk Vele és családjával a Vadász utcai Úvegházban. Ők a híres menedékhely pincéjében laktak. Csodálatos módon jegyzetei egy részét magával hozta, s nekünk ott, a pince nyomorúságában liturgiátörténeti előadásokat tartott, hihetetlen sok tudással. Ott, a pincében érte élete egyik nagy tragédiája. Édesanyja akkor nagy ügyvel-bajjal ájtott hozzájuk a Vadász utcába. Itt, behatoló csendörök golyójától érte a halálos lövés. Scheiber Sándor, felesége, apósa a pince lakóinak, az együtt-érzőknek és a barátoknak a körében itt, a rettenet mélyén ült imbolgó mécs-láng mellett sívát az Öröklétbe tért édesapa és a meggyilkolt édesanya után.

Amikor a pincéből január 18-án felkerültünk a napvilágra, testvérevel, Titivel együtt édesanyjuk tetemének keresésére indultak. Nem a maga életét kezdte építeni, hanem szeretett szülei végtiszűségének megadására összpontosította erőit napokon át, órákig tartó gyaloglással kutatva nyomaikat.

Barátunkból és sorstársunkból professorunk lett a Szemináriumban.

A Kun utcai lakás egyetlen ablakos szobájában, egy apró helyiségben fogadott bennünket, amikor a dolgok már kicsit rendeződtek.

Miután Pécsre kerültem, az Ő bűvös telefonszáma oldott meg rengeteg szakmai problémát, ha Hozzá fordultam.

A kicsinyen kezdte Dunaföldváron, pesti professzorságon, rektorságon, akadémiai nagydoktorságon, többszörös díszdoktorságon és jeruzsálemi tiszteletbeli professzorságon fejezte be életútját.

Schweitzer József

Az igényesség etalonja

Kifogástalan nettség – sötét öltöny, fehér ing, fekete nyakkendő –, gondozott kéz, finoman visszahajló ujjak, amelyekre oly büszke volt. Jóleső látvány ez a nagyon ápol, pedáns külsejű tudós.

Reggelenkénti megérkezése életet lehel a öreg ház, az iroda, de még a nyüzsgő, élénk seminaristák köré is. Némi feszengéssel lestük érkezését, hangulatát, meg azt, hogy Mari lánya „mondott-e valami gyerekszáját”, amelynek jegyében megkezdődhet a nap. Mire megérkezett, már tele volt az előszoba várakozókkal. Mindenki akart valamit tőle. És ő mindenkiel törődött. Végighallgatta a konyhafőnök panaszát a konyha személyzetére, majd a személyzet panaszát főnökökre. Meghallgatta a könyvtárosok siráimait a takarítónőre, majd a takarítónő méltatlankodásait, amiért nem becsülik őt, pedig ő is „szellemi munkát” végez, hiszen a könyvtárat takarítja.

Nem tudott nemet mondani, bár türelmetlenné tette a sok locsogás, hiszen temérdek dolga volt. Veszekedéseit hallgatni – tanúként – magasrendű szellemi élvezetet jelentett. Haragjában is kifinomult, választékos, fölényes – tehát „sértő” volt.

Gyakorlati érzéke az élet mindennapjait illetően igen-igen csekélyke volt. Egy dolgot azonban tudott, és arra nagyon büszke volt: gyönyörűen csomagolt. A postázandókat előkészítettem, és a nyugalmasabb kora délutáni órákban Scheiber doktor nekilátott a csomagolásnak. Csattogott az olló, reccsent a nyílegyenesre vágott papír, tökéletesre sikeredtek a kritikus sarkok, a spár-ga példás csomókban végződött. Ámuldoztam: hiszen ezek mestermunkák! Miután apró, egyenletes betűivel meg is címezte a csomagokat, elégedett, büszke mosollyal szemlélve a kis műremeket, némi öniróniával mondta: „Látja, Mari, ha egyszer csak állástalan lennék, akkor sem lenne gond az elhelyezkedés. Ilyen csomagolásra mindenütt szükség van.”

Fiatalon, huszonegy évesen lettem a titkárnője, s az ő szellemi aurájában eltöltött év én mind a mai napig meghatározó lett számomra. Egy életre mérce és mérték maradt: a műveltség, az igényesség, az alaposság és a lelkiismeretesség etalonja.

Biedermann Marianne

A szavak Mestere

Örömötöket gyásszá változtatom – szól a prófétai jóslat, amely félelmetes pontossággal valósult meg a 10 év előtti púrim napján. Akkor temetük. Néhány nappal előtte ott szorongtunk az ortodox óvoda vidám púrimi műsorán. Piri néni szokott precizitásával kezében a szerepekkel ott állt a háttérben, és súgott. Ha jól emlékszem, a Hegedűs a háztetön aktualizált paródiája volt műsoron. A tapssal váltakozó hangos nevetés önfeléd szórakozásról tanuskodott. Akkor valaki odajött hozzám, és a fülemből súgta: meghalt a Scheiber...

Mint most megjelent prédikációs kötete is bizonyítja: a szó mestere (is) volt. Ha „rázós” beszédet kellett tartania, valamilyen okból előtte gyakran felolvasta nekem (nyilván másoknak is). Meghallgatta véleményemet (nyilván másokét is), ezzel kapcsolatos az alábbi sztori.

Nagyotmondásáról ismert embert temetett. A szertartás előtt ezúttal is felolvasta beszédét. A következő mondat előtt – szokás szerint – megfogta a karomat (most figyelj!). „Fantáziája gyakran túlszámalyta a valóságot” – hangzott a fantasztikusan telibe találó, igaz, de mégis tapintatosan megfogalmazott jellemzés.

Kardos Péter

PROF. DR. GARA IMRE

Képzelt interjú Benedek István Gáborral

Pistám, sok-sok közös emlék, baráti találkozó köt össze bennünket. Például abból az időből, amikor a Füst Milán Páholynak Te az elnöke, én pedig alelnöke voltam. Mennyi lebilincselő interjút készítettél kiemelkedő személyiségekkel, nagyszámú közönség előtt!

Engedd meg, hogy most én készítek Veled interjút, hogy viszonzozzam a tiédet. Talán már el is felejtetted, hogy 2004-ben a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében hoszszan faggattál akkor megjelent könyvemről, amelynek költségeit az MTA Orvostudományi Osztálya magára vállalta, és a nyilvános bemutatóra az impozáns díszletet is biztosította. A hallgatóság tanúja lehetett lebilincselő szellemiségednek, a kérdéseidhez fűződ, egyéni sármoddal előadott történeteid pedig felejthetetlen élménnyé emelték egy szokványos könyvbemutató hétköznapi-ságát. Egy könyv, még ha orvosi is, irodalmi eseménynek számít, ezért is vállaltad a szereplést. A halál, még ha természetes is, orvosi eseményként is felfogható. Ezért állok elő az interjú szándékával.

– Jó, jó, de minek a felhajtás? Az írásaim megismerhetők, az elmúlásom pedig magánügy.

– Vitatkoznom kell Veled, mert része vagy a magyar irodalomnak, életed minden mozzanata fontos, beleértve az elmúlásod történetét is.

– Ha már a fejedbe vetted, hát legyen!

– Induljunk ki abból, amit a feleséged tapasztalt. Három hónappal az Országos Baleseti Intézetben bekövetkezett halálad előtt még tele voltál tervekkel, melyek megvalósításához az alkotókedved, az energiád is megvolt.

– Ez igaz, csakhogy egy banális prosztatabántalom miatt az egészségügy fogaskerekei közé kerültem. Tüdőgyulladást, majd egy másik, kórházi fertőzést szedtem össze. Egyik kórházból a másikba szállítottak, különböző vizsgálatokon és gyógyszeres kezeléseken estem át, sokszor már azt sem tudtam, hogy ki vagyok és mi történik velem.

– Lehet, hogy emiatt estél le többször is az ágyról és ütöttek meg súlyosan magad. Ilyenkor bizony el kell szállítani a beteget oda, ahol olyan vizsgálati eszközök vannak, melyekkel az esetleges szövődeményeket ki lehet mutatni.

– Igen, az eséseim miatt ide-oda

Az apró betűk óriása

Micsoda cím ez? – kérdi leányom, belekukkantván az elkezdett kéziratba. Jó cím, mondom, habár a címkészítés külön szakma, nem illik belekontárkodnom. Előtte Scheiber Sándor dedikált könyve, a Folklor és tárgytörténet első kötetének példánya. Benne a Scheiberre annyira jellemző mikroszkopikus betűkkel: Ben-Menachemnek, volt tanítványomnak szeretettel, 1975. március 31.

Büszkén vezettem őt körül svédországi házunkban. Egyetlen kérdést tett fel: vannak-e korai zsidó nyomataid? Mi tagadás, nem voltak. Büszke könyvtáram egy másodperc alatt szegényessé zsugorodott.

Barátaimmal, volt évfolyamtársaimmal gyakran tettük fel a kérdést: „Mi teszi őt olyan naggyá, miben áll szuggesztív varázsa?” Ma, pszichológusként sem tudom ezt a varázst máshogyan megfogalmazni, mint húszévesen. A kiválóságra nincs szabály. Valójában Scheiber nagysága nem abban állt, hogy szakmája, hivatása körén belül mindent tudott. Természetesen sokat tudott. De igazán jól mégis akkor érezte magát, amikor nem tudott valamit. Dolgozószobájának hatalmas íróasztalán tornyosuló könyv- és folyóiratbástyák biztos védelmében kereste, találta meg jegyzetei apró betűs anyagát. „Aha, meg-vagy!” – mondta mindig, amikor elcsípett egy-egy ügyesen rejtőzködő adalékfiókát.

Ez lenne Scheiber? És hol marad a lény, szelleme legvonzóbb oldala, a játékoság? Ma már tudom: a játék a gyerekek és a zenik megnyilatkozása. A felnőttek általában elfelejtenek játszani. Scheiber mindig mindenféle játékra kész volt. Az ötvenes évek végén a szemináriumban egy-egy péntek estén olyan irodalmi barkochba folyt, amelynek párját sehol sem lehetett találni. A helyes válaszokért szerény jutalom járt. Hétfőn a nyertesek sorban álltak az irodában, és inkasszáltak. Feleségem, Marianne, aki abban az időben titkárnője volt, szépen kikerekítette jövedelmét az igazgató úrtól az irodalmi versenyeken nyert jutalmaiból.

Lányaink egyidősek voltak. Naponta meséltük egymásnak, milyen jókat mondtak gyermekeink. Egy nap tóramagyarázat-óra után büszkélkedtem, hogy Beáta lányom megint milyen okosat mondott. Scheiber hallgatott. „Marika nem mondott valami édeset tegnap?” – kérdeztem. „Sok dolgom volt – felelte Scheiber –, s nem volt időm, hogy kitaláljak valamit.”

Michael Ben-Menachem
Svédország

vittek, és sokszor kábultnak éreztem magam. Bőven kaptam nyugtatókat, és valószínű, hogy rosszul reagáltam rájuk. Talán ezért is tarthatták szükségessé, hogy rácsos ágyba tegyenek, és mindkét kezemet, olykor a lábamat is odakötözték. Nyilván azt remélték, hogy így nem leszek nyugtalan, és hajnalban kiugorni próbálva az ágyból, nem tépődik ki a belém vezetett és az ágy rácsához rögzített katéter, amellyel gyakran meggyúlt a bajom. Bevallom, ilyenkor a vérzés és a fájdalom miatt nem voltam mindig szaloképes, előfordult, hogy tőlem szokatlan módon kiabáltam is gyors segítségért. Ezt utólag is röstellem.

– Szobatársaidra nem számíthattál?

– Többnyire egyedül voltam, és az ágyhoz kötés miatt a nővérhívót sem mindig érhettem el.

– Pedig a nővéri segítségre általában módot kell adni.

– Erről, valamint egyes nővérek stílusáról sok jót nem tudok mondani, más meg ízlésem ellen volna, ezért hagyjuk is!

– Ha így éreztétek, nem lett volna jobb, ha otthon ápolnak?

– Hajnalka már jó ideje ezt készítette elő, de a fontos egészségügyi segédeszközök beszerzése, a fürdőszobai kapaszkodók, fogantyúk beszerelése sok időt vett igénybe. Így aztán kifutottam az időből.

– Ne haragudj, meg kell kérdeznem, hogy ha haza készültél, akkor miért a baleseti kórházban kötöttél ki?

– Értem az orvosi kerestkérdésedet, és neked megmondanám, ha tudnám a pontos választ, de nincs. Kábultabban voltam a sok altatótól, nyugtatótól. Amikor magamhoz tértem, az

udvaron feküdtem, a hátamon. Jött a mentő, és elvitt egy újabb kórházba, ahol rögtön vizsgálatoknak vetettek alá. Ekkor még azt gondoltam, hogy hazakerülök, ahol a feleségem fog ápolni. Nem tudtam, hogy csaknem az összes bordám és számos csigolyám ripityára tört. Nem is értem, mitől.

– Nem akármilyen jelenet lehetett, amint rögtön a vizsgálatok után Hajnalka és egy jó barátod jelent meg ott, ahova fektettek. Boldog mosollyal, örömteli tekintettel fogadtak őket, és csaknem utolsó napodon is képes voltál fekete humorral szórakoztatni őket. Erre mindig emlékezni fognak, akik szerettek.

– Miből gondold, hogy ez a közvetlen barátaimon kívül bárkit is érdekel?

– Pistám! Akaratlanul is része vagy az európai irodalom történetének. A világ több országában, több nyelven adták ki könyveidet, novelláidat. Szülővárosodnak és Bécs-Gerasdorfnak is díszpolgára lettél. Biztos lehetsz abban, hogy nem csak édesanyád, „Rózsa Braun” – akiről utcát neveztek el az osztrák városban – fiaként fognak emlékezni Rád.

– Ne túlozz! Én sokáig csak újságíróként tekintettem magamra, aki élete megélt és fordulatot eseményeiről szívesen írt történeteket, melyeket szerény írói fantáziával próbáltam érdekesé tenni.

– Hát éppen ez az! Műveid egy le-tűnt korszak hiteles és egyben magas művészi színvonalon megírt lenyomatái: különlegesen, egyedien és pótolhatatlanok. Sajnos sok emléket már nem írhattál ki magadból. Távo-zással nem lehet megbékélni!

PURIMI tarka-barka

Ma pszichológusnál jártam! Meséltem neki az életemről, ő meg sirdogált, alig tudtam lenyugtatni

autópiacon

-Na, és van riasztó az autóban?

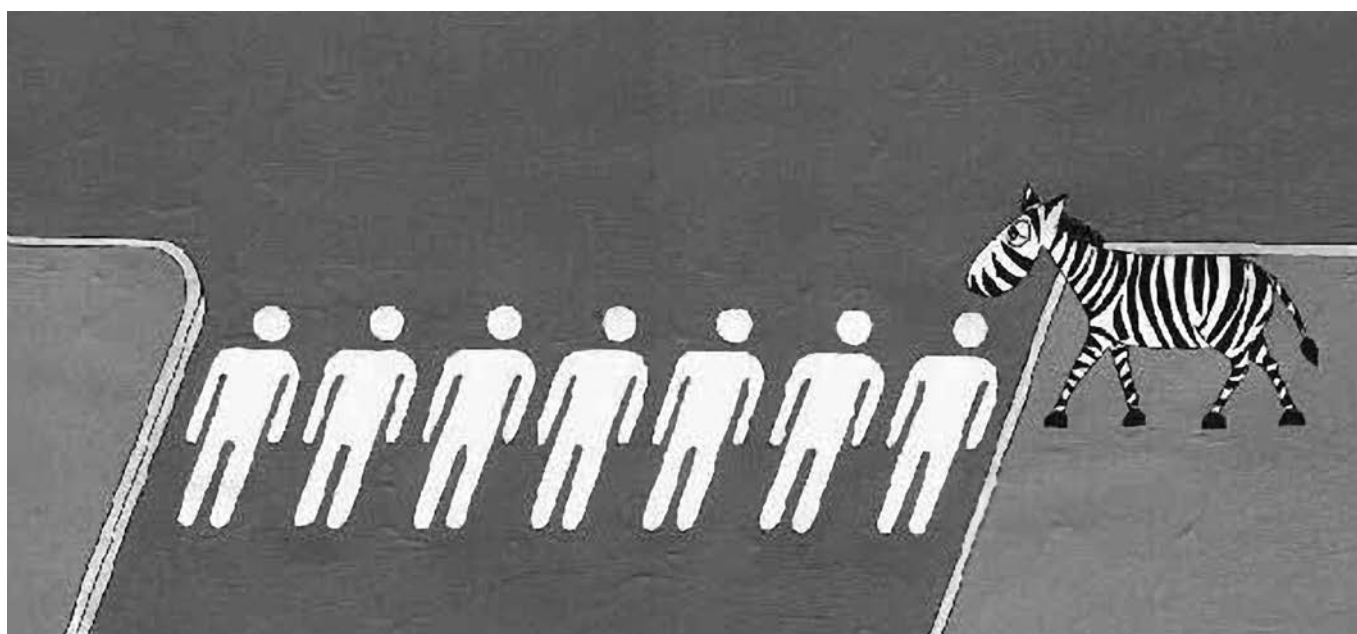
-Persze. A műszaki állapota.

**Nevettem az
őszülőkön, most
én is őszülök.
Nevettem a
kövéreken, már
én is hízok.
Most kiröhögöm
a gazdagokat,
hátha.....**

**NEM AKAROK
DICSEKEDNI, DE
SIKERÜLT A
TEGNAP ELKEZDETT
14 NAPOS DIÉTÁMAT
3 ÓRA 48 PERC
ALATT BEFEJEZNEM!**

HELP!! Holnap borsó levest szeretnék főzni. Valaki meg tudná mondani, hogy mikor kell beletenni a bort, és mikor a sót? 🤔🤔

Zebra a zebránál

**Mi volt a rövidlátó turista utolsó mondata egy romániai erdőben tett túrán?
"- Mondja, maga mindig bundában szedi a málnát?"**

*Az öregedés biztos jele,
mikor lehajolsz
megkötni
a cipőfűződet, eltűnődsz,
hogy vajon még
mit intézhetsz el,
ha már odalent vagy.*

**Utálom amikor várom,
hogy anya megfőzze
végre az ebédet,
aztán rájövök,
hogy én vagyok
az anya...**

IZRAELI

SZÍNES

Helyreállt a turizmus tavaly

Belátható időn belül megdönthetőnek tartja a 2019. évi látogatószámot a turisztikai minisztérium.

Közel 2,7 millió külföldi látogatót fogadott Izrael 2022-ben, ami mintegy 60 százaléka a járvány előtti látogatószámnak – tudta meg a Reise vor9.

Decemberben különösen sok látogató érkezett

Fotó: 123rf.com

Decemberben még ennél is jobban alakult a forgalom, abban a hónapban a látogatók száma csak 25 százalékkal maradt el a 2019. évitől a turisztikai hivatal adatai szerint.

Haim Katz iparági miniszter szerint rövid időn belül sikerülhet megdönteni a 2019. évi rekordot is.

A hosszú ideig tartó beutazási korlátozások miatt 2021-ben csak 397 ezer, 2020-ban pedig 831 ezer látogatót regisztrált az ország.

2022-ben a legtöbb – 231.500 – látogató Franciaországból érkezett Izraelbe, a második helyen az Egyesült Királyság áll 174.600 látogatóval, a harmadik helyen pedig Németország 149.100 beutazóval.

Az izraeli turisztikai minisztérium tavaly 20 millió belföldi vendégéjszakát regisztrált, ami rekordnak felel meg a 2019. évi 18,4 millió után.

Turizmus.com

Novák Attila: A jobbratolódás logikus következmény Izraelben

„A legutóbbi választások alkalmával minden idők legjobboldalibb és legvallásosabb kormánya látszik megalakulni a zsidó állam-ban. Ez a fejlett nyugati demokráciák között egyedivé teszi Izraelt, ugyanakkor jobban integrálja abba a régióba, amelyben elhelyezkedik, és amelytől eddig – sikeresen – távol tartotta magát.” Novák Attila történész cikkét szemlézzük, amely a Szombat folyóirat internetes verziójában jelent meg.

– A Likud mellett az askenázi ortodox Jahadut Ha-Tora és a szefárd ortodox Sasz pártok mellett a Vallásos Cionisták nevű pártalakulat is a tervezett koalíció része. Ezt a (választási) koalíciót Netanjahu segítette megalakulni, hogy ellensúlyozza és megteremtse jövődöbéli jobboldali többségét az izraeli parlamentben. Netanjahu nem volt különösebben érzékeny, a Vallásos Cionisták egyértelműen szélsőjobboldalinak nevezhető – az európai politikai sztenderdek alapján. Ez egyfajta koalíció, melynek Becalel Szmotrics és Itamar Ben Gvir mellett a Noam párt (és annak Avi Maoz nevű vezetője) is a tagja – írja Novák Attila történész a Szombatban megjelent, A jobbratolódás logikus következmény című írásában.

Mint a szerző fogalmaz: A probléma nem önmagával a Likuddal van,

hiszen ez a párt jobboldali populista, ugyanakkor erős liberális tartalmakkal is rendelkező alakulat. A gond Netanjahu szövetségi politikájával van, amely komoly veszélyekkel jár, és amely koalíciója többségét a szélsőségekkel biztosítja.

A szellem immár kiszabadult a palackból, nehéz lesz visszagyömöszölni. Úgy tűnik, hogy Izrael eddig leghosszabbban hatalmon lévő vezetője mindennél fontosabbnak tartja stabil többsége létrejöttét, és nem különösebben finnyás.

A királycsináló szerephez helyezett Vallásos Cionisták nemcsak a Területek (Stachim/Juda és Somron) feletti adminisztrációt fogják ellátni, a COGAT-ot (Coordination of Government Activities in the Territories) is ellenőrizni fogják, ezenkívül pedig az oktatási és más területen is komoly pozíciókat fognak betölteni.

Ez a csoport vissza akarja vonatni a Visszatérési Törvényt (Hok Svut) azon részét, amely egy zsidó (nem zsidó) unokájának is lehetővé tette a bevándorlást Izraelbe. Ez a társaság még inkább gyengíteni akarja a reformzsidó áramlatokat azáltal, hogy csak az ortodox betérést fogadják el.

Ellenzik az LMBT jogokat, a Pride Day-t, és támogatják a konverziós terápiákat. Nem arról van szó, hogy

mindenkinek egyet kellene értenie ezekkel (a vallásjog nem is támogatja az ilyen kapcsolatokat), ám a zsidó államban kialakult az ezzel kapcsolatos társadalmi tolerancia, és elfogadott társadalmi gyakorlatok is vannak (a Likudnak is van amúgy LMBT-tagozata is, mint ahogyan Amir Ohana, az egyik leendő miniszter e közösség tagja).

Ennek a megbontása, illetve kikezdése komoly konfliktusokba ránthatja bele a társadalmat. Bár Benjamin Netanjahu miniszterelnök-jelölt kijelentette, hogy Izraelt nem a vallási törvények fogják kormányozni, ezeknek a politikusoknak a hatalmi pozícióba emelése gyökeresen változtathatja meg a társadalmi-politikai diskurzust, és fordíthatja azt egyre extrémebb irányba.

Novák Attila elemzése szerint a vallási alapú állampolgár-szűkítés igazából annak a következménye, hogy Izraelben a „csónak megtelt”, és – az állam ez irányú alapideológiája ellenére – az országnak már nincs igazán szüksége bevándorlókra.

Az izraeli népszaporulat magas, a lakosság száma növekszik, a gazdag nyugati társadalmakban megszokott vendégmunkássereg nagyon is jelen van, esetenként az új bevándorlók is betöltik ezt a szerepet.

(A cikket teljes terjedelmében itt olvashatják: <https://www.szombat.org/politika/izrael-a-jobbratolodas-logikus-kovetkezmeny>.)

Mazsihisz.hu

Ukrajnából 13 ezer, Oroszországból 26 ezer zsidó távozott Izraelbe

Az Ukrajna elleni teljes körű orosz invázió kezdete óta közel 13 ezer zsidó származású ukrán repatriált Izraelbe, míg az Oroszországi Föderációból hazatelepültek száma elérte a 26 ezret, vagyis megközelítőleg minden nyolcadik orosz zsidó elhagyta az országot – írja a Guardian nyomán az Interfax–Ukrajna hírügynökség.

A brit kiadvány szerint további 35 ezer zsidó származású orosz vár kérelme feldolgozására.

„A menekültnek minősített ukránok hazatelepítési folyamatát felgyorsították, de a váratlan igény Oroszországból megdöbbentette a Zsidó Ügynökséget, a bevándorlást elősegítő kvázi kormányzati szervet. [...] A Zsidó Ügynökség munkája azonban veszélyben van. Júliusban Oroszország Igazságügyi Minisztériuma javasolta a szervezet bezárását” – írja a Guardian.

1950 óta Izrael több bevándorlási hullámot élt át olyan országokból, mint Szudán, Etiópia és Jemen, valamint több mint egymillió ember beáramlását a Szovjetunióból és az 1989 után függetlenné vált köztársaságaiból. Juli Edelstein, a kneszet ukrán származású tagja szerint, aki három évet töltött egy szibériai börtön-végrehajtási kolóniában, a történelem ismétli önmagát. „A veszély generációk óta része az oroszországi zsidó tapasztalatnak. Ezt soha senki nem fogja elfelejteni. [...] Ezúttal az emberek sietve távoznak, a félelem hajtja őket” – adott hangot meggyőződésének.

interfax.com.ua / Kárpátalja

A tudósoknak köszönhetően több millió hím csibe menekülhet meg

A globális tojásipar legnagyobb természetkárosító hatása, hogy évente megközelítőleg hat-hét milliárd hím fiókát ölnek meg, hiszen a hímek kereskedelmileg használhatatlanok, mert nem tudnak tojást tojni, és a húruk sem igazán megfelelő.

Bár sok ország ígéretet tett arra, hogy alternatívákat talál a szörnyű gyakorlatra, a javasolt megoldások nem mindig költséghatékonyak, és gyakran megkövetelik a tojástermelőktől, hogy új, drága berendezéseket vásároljanak.

A problémát orvosolandó, egy izraeli startup, az eggXYt kifejlesztett egy automatizált rendszert, amely meghatározza a csibék nemét az inkubáció előtt. Egy mesterséges intelligencia által vezérelt inkubációs rendszert használ, amely a genetikailag hím embriókat funkcionális, tojásrakásra képes nőtényekké változtatja – írja az israel21c.

Másfajta megközelítést kínál a szintén izraeli Huminn molekuláris biológiai cég: egy Golda nevű tyúkot, amely a genetikai szerkesztésnek köszönhetően csak nőtény fiókákat hoz világra.

Ha a Golda által tojt tojásokat több órán át kék fénynek teszik ki, a szerkesztett DNS aktiválódik, hogy megállítsa a hím embriók fejlődését, miközben a nőtény embriókat érintetlenül hagyja. Az egyedülálló technológiát Yuval Cinnamon állattudományi kutató, a Volcani Center Agricultural Research Organisation munkatársa fejlesztette ki az egyesült királyságbeli Compassion in World Farming (CIWF) állatjóléti szervezettel közösen.

Extra érzékeny robotorr

A Tel-avivi Egyetem tudósai olyan rendkívül érzékeny szagérzékelőt alkottak, amelyet egy kisméretű, négykerekű robothoz csatlakoztattak. Így a szerkezet távolról és önállóan képes megközelíteni azokat a területeket – ilyen például egy zsúfolt reptér vagy egy tömegrendezvény helyszíne –, ahol a robotorr azonosíthatja a drog vagy robbanószer jelenlétére utaló szagokat. Az eszköz az egészségügyi diagnosztikában is használható lehet.

Egy gépi tanulási programban a kutatók úgy képezték ki az általuk megalkotott „orrot”, hogy az felismerje a különböző szagokat. A rendszer képes azonosítani a muskátlikat, a lime-ot és a marcipánt. Amir Ayali professzor, a kutatás vezetője kiemelte, hogy a természetes orr ugyanígy működik – írja az SG.hu tudományos-technikai portál.

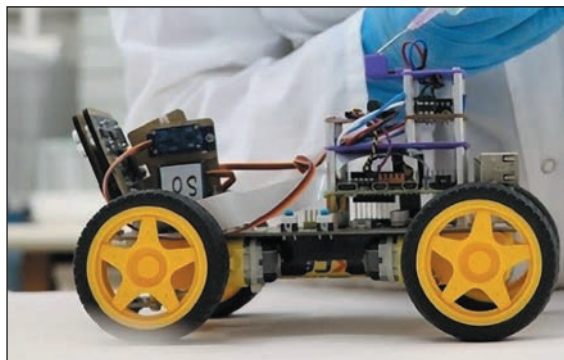
– Az ember alkotta technológiák még mindig nem vehetik fel a versenyt a több millió éves evolúcióval. Az egyik terület, ahol különösen le vagyunk maradva az állatvilághoz képest, az a szaglás. Erre példa egy repülőter, ahol több millió dollárba kerülő magnetométerekre van szükség a kések és egyéb fegyverek felderítésére. De ha azt akarjuk ellenőrizni, hogy egy utas nem csempeszk-e drogot, akkor kábítószerkereső kutyára van szükségünk – tájékoztatott Ayali professzor és Ben Maoz doktorandusz.

Hozzáadték: „Az állatvilágban a rovarok jeleskednek az érzékszervi jelek vételében és feldolgozásában. Egy szúnyog 0,01 százalékos különbséget is képes érzékelni a levegő szén-dioxid-szintjében. Ma még messze vagyunk attól, hogy olyan érzékelőket állítsunk elő, amelyeknek a képességei megközelítik a rovarokéit.”

Egyes állatok elképesztő képességekkel rendelkeznek a robbanóanyagok vagy kábítószer felderítésére. Egy biológiai orr segítségével egy robot megalkotása segíthet az emberi élet megóvásában és a bűnözők azonosításában olyan módon, ami ma nem lehetséges. Egyes állatok tudják, hogyan kell felismerni a betegségeket, mások érzékelik a földrengéseket.

Joszi Jovel professzor elmondta: „Csatlakoztattuk a biológiai érzékelőt, és hagytuk, hogy különböző szagokat szagoljon, miközben mértük az egyes szagok által kiváltott elektromos aktivitást. A rendszer lehetővé tette számunkra, hogy az egyes szagokat a rovar elsődleges érzékszervének szintjén érzékeljük.

A második lépésben gépi tanulást használtunk, hogy létrehozzunk egy könyvtárat a szagokból. A tanulmányban nyolc szagot, például a muskátlit, a citromot és a marcipánt voltunk képesek úgy jellemezni, hogy tudtuk, mikor jelenik meg a citrom vagy a marcipán illata. A kísérlet befejezése után további eltérő és szokatlan szagokat azonosítottunk, például különböző skót whiskyket. A szabványos mérőeszközökkel való összehasonlítás azt mutatta, hogy a rovarok orrának érzékenysége a mi rendszerünkkel körülbelül tízszeres jobb” – mondta a professzor. A tudósok által bemutatott elv felhasználható és alkalmazható másféle érzékelésekre, például a látásra és a tapintásra is.

Netanjahu és szövetségesei

Fotó: Benjamin Netanjahu/Facebook)

Emlékbeszéd

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A Holokauszt Közalapítvány kuratóriuma és az általa működtetett Emlékközpont munkatársai nevében köszöntöm Önöket a holokauszt áldozatainak nemzetközi emléknapja alkalmából tartott megemlékezésünkön. Köszöntöm Magyarország kormányának itt megjelent képviselőit, a Budapesten akkreditált diplomáciai kar tagjait, a zsidó szervezetek és hitközségek, a magyarországi egyházak, a roma közösségek képviselőit, történészeket, kutatókat, tanárokat és diákokat, eseményünk minden kedves résztvevőjét. Örömmel tölt el bennünket, hogy körünkben tudhatunk túlélőket és leszármazottakat, akik megtisztelnak bennünket mai rendezvényünkön.

2005 óta, amikor az ENSZ Közgyűlése a holokauszt áldozatainak

zetünk egyik legfontosabb feladata. Minden tevékenységünk, minden kutatásunk, kiadványunk, kiállításunk, könyvtári esténk, konferenciánk az emlékezést és emlékeztetést szolgálja. Hiszen mint azt a magyar származású, máramarosszigeti születésű, Nobel-békedíjas Elie Wiesel mondta, elfelejteni a halottakat olyan, mint másodszor is megölni őket.

Tisztelt Emlékezők!

Engedjék meg, hogy kihasználjam az alkalmat, és örömmel számoljak be Önöknek a Holokauszt Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény elmúlt évi kiemelkedő eredményeiről és arról az új lendületről, ami tevékenységünk 2022-es esztendő folyamán jellemezte. A mindnyájunkat érintő mostoha körülmények ellenére, köszönhetően Alapítónk támogatásának és intézményünk új vezetésé-

létük ugyan a borzalmakat, azonban a tragédia és szeretteik elvesztése tönkretette, de mindenképpen meghatározta hátralevő életüket. Ennek ellenére kérem Önöket, bármennyire nehéz is, próbáljunk meg nem csupán áldozatként gondolni rájuk. Ne hagyjuk, hogy az elvakult nemzetiszocialista ideológia, a fajelmélet, és ezek megtestesítői, a náci vérengzők és csatlósaiak határozzák meg, kik voltak ők. Gondoljunk rájuk olyanokként, mint amilyenek életükben valójában voltak. Felmenőink, rokonaink, családi barátaink, szomszédaink, vagy egyszerűen honfitársaink. Szülők, nagyszülők, egymást szerető, segítő és néhanapján civakodó rokonok, életük minden örömeivel, gondjával-bajával. Szorgos polgárai az országnak, amelyet hazájuknak tekintettek, és amelynek a vezetője által biztosított oltalomban az utolsó pillanatig hittek, mindhiába. Bármerre járunk a világban vagy az országunkban, látjuk kezük nyomát épületek homlokzatán, hidak ívén, könyvtárak polcain, látjuk annak a fejlődésnek a nyomait, amelyhez szorgos munkájukkal hozzájárultak.

Sokan gyakran megfélemlenek erről. Megfélemlenek, vagy pontosabban soha nem is voltak tudatában annak, mi mindent adott a zsidó közösség az emberiség kultúrájához, és egyben a magyar kultúrához.

Úgy érzem, ideje új hangsúlyokkal tenni teljesebbé a Holokauszt Emlékközpont tevékenységét. Nem könnyű bemutatni azt az úrt, amit a vészorszak tragédiája hagyott maga után, de mindenképpen meg kell kísérelnünk láttatni az egyes zsidó közösségek vészorszakot megelőző életét és tevékenységét. Remélem, e munkánk tekintetében is számíthatunk a továbbiakban támogató érdeklődésükre.

Hölgyeim és Uraim!

És mi a helyzet ma a világban? Az uniós parlamentben tárgyalta egyik jelentés szerint az EU-ban a faji és etnikai kisebbségekhez tartozó közösségek nap mint nap a rasszizmus strukturális formáival szembesülnek. A szervezet Alapjogi Ügynökségének adatai szerint például a romák 41, a zsidók 25 százaléka érzi úgy, hogy etnikai háttere miatt hátrányos megkülönböztetés éri. Ebből kiindulva jelentette ki Helena Dalli egyenlőségért felelős uniós biztos: „Az antiszemitizmus nagyon gyorsan terjed az Európai Unióban, ezért minden formája ellen fel kell lépni.” Mindezt kiegészítette a következőkkel: „A tagállamoknak még hatékonyabban fel kell lépniük a cigányellenességgel szemben!”

A mai Magyarországon a többségi társadalom felől nem tapasztalható tömeges vallási vagy etnikai indítatású ellenérzés a zsidósággal szemben. Az antiszemitizmus megmarad periferiális és verbális szinten, így a hazai zsidóságnak a létbiztonságához kötődő megalapozott féltelmei nem lehetnek. Mára az egyes nyelvi fordulatok, sztereotípiák kifejező beszédhelyzetek olyan toposzokká váltak, amelyek a szocializáció során öröklődtek ugyan tovább, de nem feltétlenül sarkallnak közvetlen zsidóellenes cselekvésre. Mindemellett az antiszemitizmus kérdése gyakran átpolitizált.

Nagyra becsült Vendégeink!

Szeretnénk számítani Önökre, minden jóérzésű emberre szerte a világban és ebben a hazában, amikor fel kell lépni az antiszemitizmus, a hétköznapi romaellenesség, illetve az intolerancia, a gyűlölet minden formája ellen. Ezeknek semmi helyük sincs társadalmunkban, és továbbra is fenn kell tartani ellenük a kormány által meghirdetett zéró toleranciát. Emlékeznünk kell arra, hogy mindannyian felelősek vagyunk egy jobb jövő megteremtéséért, amelyben a holokauszt szörnyűségei soha nem ismétlődnek meg.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

(Prof. Dr. Grósz Andor, a Holokauszt Emlékközpont kuratóriumának elnöke a fenti beszédet mondta el a holokauszt nemzetközi emléknapján.)

nemzetközi emléknapjává nyilvánította január 27-ét, Auschwitz felszabadításának dátumát, minden évben összejövünk, hogy lerójuk kegyeletünket a sokmilliónyi ártatlan áldozat emléke előtt, akiket a múlt század harmincas-negyvenes esztendeinek őrült tébolyában meggyaláztak, megkínóztak, megsegyenítették, és akik közül a többséget brutálisan meggyilkolták.

Régi közhely, hogy az idő múlása perspektívába helyezi a történelmi eseményeket, az idő múlása begyógyítja a sebeket. Régi közhely, és mint annyi másik, ez sem teljesen igaz. Nincs az az időtávlát, amely felfoghatóvá teszi a vészorszak szörnyűségeinek mértékét, a kíméletlen erőszakot, az áldozatok szenvedését, kiszolgáltatottságát.

Felfoghatatlan az a kegyetlen megsemmisítés, amelynek legfőbb célja egy nép mindenáron történő teljes kiirtása volt. Olyan megsemmisítés, amely még a harmadik birodalom bukását megelőző utolsó napokban, 1945 áprilisában is áldorvosi kísérletekkel gyilkolt zsidó gyerekeket, éhezettett halálra Mózes-vallású férfiakat és nőket az egyre fogyatkozó számban még náci kézen lévő táborokban, Bergen-Belsentől Dachauig át Mauthausenig.

Felfoghatatlan a szenvedés, a kínoknak az a sora, amelyet a zsidóságnak – benne 600 ezer magyar honfitársunkkal – kellett megélnie a gettókba kényszerítés, a bevagonírozás, majd a deportálás során, hogy Auschwitzba és a többi koncentrációs táborba érkezve, egy rövid szelekció után a nagy többségük órákon belül a gázkamrákban fejezze be életét, hasonlóan roma sorstársaihoz. Mert a zsidók tragédiája mellett nem szabad megfélemlenünk a cigány honfitársainkat ért szörnyűségekről sem.

Felfoghatatlan a munkaszolgálatosok szenvedése, aggodalma és vergődése, akik a fronton, a hátszágban, a bori rézbányában vagy itt-honni bányákban hajszolva és robotolva járultak hozzá hazájuk védelméhez, miközben ugyanez a haza kirabolta, megkínózta, megbecsületlenül és a halálba küldte családjukat.

Felfoghatatlan, de mégis, dokumentációs központként, emlékgyűjteményként és emlékhelyként meg kell kísérelnünk, hogy leírjuk az eseményeket, megértjük a történetek okait és következményeit, sőt ezen túlmenően érthető módon be is kell mutatnunk mindezt a teljes társadalom számára. A soá eseményeinek ilyenformán történő megjelenítése, az emlékezés és az emlékeztetés inté-

nek, sikerült bővítenünk kutatóink csapatát, ezzel nemcsak mennyiségi, de minőségi változást is biztosítva teljesítményünkben. Olyan merész projektekbe vághattunk bele, mint a magyarországi ortodox zsidóság iratanyagának feldolgozása, a Fejér vármegyei zsidóság vészorszakot megelőző történelmének kutatása, a Csáky (ma Hegedűs Gyula) utcai templomkörzet utóbbi 100 évének tudományos igényű feltárása. Szakmai támogatást nyújthattunk egyes vidéki hitközségeknek helytörténeti kutatásaikhoz, kiállításaihoz, beindítjuk hiánypótló szakmai periodikánkat. Rendszeresen jelentkeztünk új időszaki kiállításokkal, sok kisebb mellett holnapután nyílik kortárs művészeti időszaki tárlatunk, összesen pedig a 20. század első felének győri zsidó polgári mindennapjaival foglalkozó időszaki kiállításunkat építjük fel, így kiegészítve látogatóink számára az állandó tárlat által nyújtotta élményt.

Nemzetközi tudományos konferenciák rendezésével elmélyítettük együttműködésünket rangos külföldi és Budapesten működő külföldi intézetekkel, például az Osztrák Kulturális Fórummal és a Francia Intézettel. Ez utóbbi és a francia Yahad Unum szervezet segítségével immár negyedik alkalommal szerveztünk regionális tanárképzést a golyók által végrehajtott holokauszt témakörében.

Magyarország és a Szerb Köztársaság kormányai közösen kötelezettséget vállaltak a hírhedt bori kényszer-munkatábor helyén emlékmű-együttes felállítására. Az a mi feladatunk, hogy ennek megvalósításában aktív szereplők legyünk.

Emlékközpontként a múlttal foglalkozunk, de joggal aggasztanak bennünket a jelen történései is. A szomszédban dúló háború pusztításával, áldozataival és a polgári lakosság megpróbáltatásaival felidézni a nyolc évtizeddel ezelőtti időket. Most, amikor a vészorszak mártírjaira emlékezzünk, gondoljunk a ma szenvedőkre is. Természetes és érthető az aggodalmunk. Az áldozatokkal érzett szolidaritásunk mellett a soával foglalkozó intézményként külön figyelemmel kísérjük az ukrainai holokauszthelyszínek és -emlékművek megsemmisülését. E külön szempont alapján is csak üdvözölni tudunk minden, a mielőbbi béke érdekében tett lépést és törekvést.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

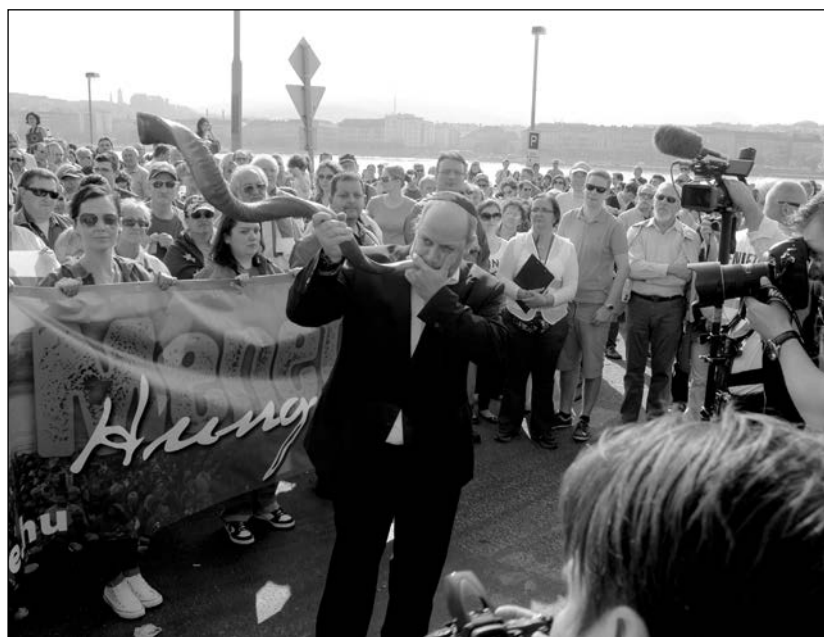
A vészorszakok hatmillió zsidó és több tízezernyi roma áldozatára emlékezünk ma, valamint azokra, akik túl-

Várjuk idén is az Élet Menetén!

2023.
április
16.
17:00

Emlékezzünk ismét együtt!

Találkozó: Koltói Anna tér,
Munkaszolgálatosok Emlékműve

Tisztelt Holokauszt Túlélők!

Minden évben hatalmas megtiszteltetés számunkra, amikor Önök velünk tartanak a budapesti Élet Menete felvonulásunkon. Az idei évben is mindent elkövetünk azért, hogy akik igénylik, elektromos kisanitókkal tartanak velünk a 2023. évi Élet Meneten!

Kérjük Önöket, hogy akik szeretnék igénybe venni az elektromos kisanitókat, a lili@eletmenete.hu címre küldjék el nevüket és telefonszámukat, hogy munkatársunk felvehesse Önökkel a kapcsolatot, illetve megbeszéljék a részleteket.

Megkülönböztetett tisztelettel és nagy szeretettel várjuk Önöket!

Az Élet Menete csapata

2023.
április
16.
17:00

Zsidó–keresztény kapcsolatok állambiztonsági dokumentumok tükrében

A REGIO folyóirat legfrissebb számában jelent meg Novák Attila történész **Párbeszéd? című tanulmánya** ezzel az alcímmel: **Zsidó–keresztény (katolikus) közlekedési kísérletek az 1960-as évek Magyarországon – az állambiztonsági dokumentumok tükrében. Ebből kiderül: nemrég olyan új állambiztonsági dokumentumok kerültek elő, melyek azt bizonyítják, hogy a kádári Magyarországon is megjelent az a jelenség, amelyet a párbeszéd szóval lehetne leginkább körülírni.**

Tanulmánya elején Novák Attila ezt írja: a kereszténység (nem csak a katolicizmus) és a zsidóság viszonyát a második világháború utáni Európában szinte a nulláról kellett kezdeni. A magyar koalíciós időkben, 1945 után értékes kezdeményezések voltak megfigyelhetők. A protestánsok jártak élen a kapcsolatok újjáépítésében, ami elsősorban a bűn megváltását jelentette. 1946. május 9-én a Magyarországi Református Egyház Zsinati Tanácsa határozatot hozott, melyben elítélte az antiszemizmust és részvétét fejezte ki a zsidóüldözések miatt.

Az Országos Református Szabad Tanács augusztus 14-től 17-ig tartó nyíregyházi ülésén nyilatkozatot fogadott el, melyben a több száz résztvevő bocsánatot kért a maradék zsidóságtól, és arra kérte e közösséget, hogy a bosszú és a gyűlölet helyett a kölcsönös megbecsülés és béke együttélése uralkodjon. Ugyanakkor ezt az állásfoglalást Ravasz László püspök (1882–1975) elutasította, mondván, hogy mások bűneiért nem kell bocsánatot kérni.

Ami pedig a címben említett párbeszédet illeti, arról a szerző megállapítja, hogy nem a zsidóság kezdeményezte. Nem is nagyon történhetett ez máshogyan, hiszen az üldözések, az európai, s benne a magyar zsidóság tekintélyes részének elpusztítása után létszámában megfoghatkozva és lemervedett állapotban volt a közösség.

Abban az országban folyt tovább az életük, ahonnan deportálták őket, a társadalmi környezet is azonos volt. Sokak meggyőződése az volt a zsidóságon belül, hogy a dialógus egyenrangú felek között folyik, amely helyzet azonban nem állt fenn.

A keresztény egyházakat felelősnek tartották (történelmileg) azért,

ami a közösséggel történt: ezért úgy gondolták, hogy nem lehet szó addig semmiféle párbeszédéről, míg keresztény oldalról őszinte bocsánatkérés nem hangzik el, és valamiféle önvizsgálat nem kezdődik el.

Ugyanakkor Novák leszögezi: feltűnő, hogy Magyarországon semmiféle reakció nem volt katolikus részről, a közeledés további lépései is a – mint a nemzetiszocialista múlt „örököséhez”, a múltat felvállaló, ám azt jóvátenni, meghaladni akaró – Német Szövetségi Köztársasághoz kötődtek.

Nemrég olyan új állambiztonsági dokumentumok kerültek elő, me-

Dr. Salgó László főrabbi, fedőneve Sárvári ügynök

Fotó: FORTEPAN / Sándor Bauer

lyek azt bizonyítják, hogy a kádári Magyarországon is megjelent az a jelenség, amelyet a párbeszéd szóval lehetne leginkább körülírni. Erre eddig egyetlen komoly forrás volt: Kis György katolikus pap (a korban: bakonyszentlászlói plébános, 1914–2005) önéletrajza tartalmazott már ezzel kapcsolatban bizonyos részleteket.

E kísérletekről az állambiztonságot tájékoztató ügynökök adtak hírt, akik mindenről beszámoltak, amit csak megtudtak.

„Xavér” ügynök – civilben Benoschofsky Ilona (1913–1997), a Zsidó Múzeum igazgatója 1963 után – azt jelentette a BM III/II/2-a osztályának 1963. május 22-én, hogy Bakonyi Károly egri plébános (1915–1983) látogatást tett Sós Endrénél, a MIOK vezetőjénél, majd – Sós utasítására – kinyitották a plébánosnak a múzeumot, így vele is találkoztak.

Bakonyi későbbi tevékenységéről „Krausz” néven Bt. dossziét őriznek (ez egyfajta ügynök dosszié) az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában (ÁBTL), ebből kiderül, hogy Bakonyi – saját elmondása szerint – zsidó származású volt.

Novák Attila az említett Benoschofsky Ilonáról azt írja: 1957 januárjában már bizonyíthatóan ügynök volt. A Zsidó Múzeum igazgatójaként – és a Sós Endre hitközségi elnök nyomására eltávolított Grünwald Fülöp (1887–1964) utódaként – sok információhoz hozzájutott, benne volt a rendkívül korlátozott felekezeti nyilvánosság életében.

Ugyanakkor összetett személyiség

volt, kétségkívül intelligens és értelmes, valamint ügyesen palástolta valódi intencióit: a Pesti Péter fn. (fedőneve) ügynök (amúgy az Új Élet című felekezeti lap egyik újjáírója) egy 1962. novemberi jelentésében – ahol is a Síp utcai zsidó hitközségi vezetést „megbízhatókra” és „cionistákra” osztotta fel – Benoschofsky Ilonát Steiner Marcell MIOK-alelnökkel, Schweitzer József akkori pécsi főrabbiival, dr. Geyer Artúr főrabbiival és Grünwald Fülöppel együtt az utóbbi, azaz „cionista” csoportba osztotta be.

Novák tanulmányából megtudjuk, hogy a katolikus egyházon belül „alulról” szerveződött a zsidósággal való párbeszéd felvetése. A zsidó származású Kis György bakonyszentlászlói plébános 1963 nyarán 14 pontos memorandumot készített a keresztény–zsidó megbékélésről és júliusban személyesen adta át Hamvas Endre megyés püspöknek, a Magyar Katolikus Püspöki Kar elnökének.

Kis törekvései azonban megbicsaklottak: 1963. szeptember 24-én levelet kapott egy egyházmegyei „papbarátjától”, amelyben tudomására juttatták Hamvas püspök hozzá intézett levelének tartalmát. A püspök felvetette a kérdést a püspöki kar ülésén, de arra jutottak, hogy nem időszerű Kis kezdeményezése.

Valamikor ez idő tájt vehette fel Kis a kapcsolatot Scheiber Sándorral (1913–1985), az Országos Rabbiképző Intézet neves igazgató professzorával is. Több személyes és írásos „találkozó” is történt, de a meglepett Scheiber végül kijelentette, hogy az „előzmények” után minden kezdeményezést keresztény részről vár.

Bár a katolikus „térfelel” a hivatalos utak lezáródni látszódtak a dialógus számára, a plébános – Scheiber háritása után – heroikus magánakcióba kezdett a magyar zsidóság egyéb vezető képviselőinél.

1964. február 12-én a Budapesti Rabbiság (ez neológ testület volt) ülésén Geyer Artúr budai főrabbi (1894–1976) beszámolt arról, hogy Kis György nagyon szép, „költői hangú” levelet írt hozzá, melyben kifejtette, hogy helyesnek tartaná, ha a két felekezet „papjai” együttműködnének.

A rabbitestületi ülésről a Sárvári fn. ügynök készített feljegyzést, azaz Salgó László főrabbi (1910–1985), a Budapesti Rabbiság igazgatója, az Országos Rabbitanács tagja.

Az ülésen Geyer elmondta, hogy a legközelebbi alkalomra elhozza és felolvassa a levelet, valamint megkérdezte a jelen lévő rabbik véleményét is a kapcsolatfelvételtől. Erre nem túl pozitív válaszok születtek, például dr. Fisch Henrik Dohány utcai rabbi kifejtette, hogy a pápa „másfél órán át várakoztatta” az izraeli államelnököt szentföldi látogatásán, és nem úgy tűnik, hogy becsülné a zsidóságot.

Novák Attila rendkívül érdekes és adatgazdag tanulmányát teljes terjedelmében a REGIO honlapján olvashatják el. A szöveg angol nyelven is megjelenik majd a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB) évkönyvében.

Kedvezmények közösségünk tagjainak a Szeretetkórházban

Elindult a járóbeteg-szakellátás a Mazsihisz fenntartásában működő budapesti Szeretetkórházban, ahol beutaló nélkül lehet igénybe venni a szemészet, nőgyógyászat és urológia szolgáltatásait, míg további hat járóbeteg-szakellátásra a Szeretetkórházba címzett háziorvosi beutalóval lehet jelentkezni. A fizetős rendeléseken a zsinagógai körzetek tagjai 20 százalék kedvezményt kapnak egy közösségi kártya birtokában.

Tájékoztatjuk közösségünk tagjait, hogy pár hete elindult a Mazsihisz Szeretetkórház járóbeteg-szakellátása. Háziorvosi beutalóval jelenleg a következő szakellátások vehetők igénybe: belgyógyászat, diabetológia, endokrinológia, kardiológia, tüdőgyógyászat, radiológia (röntgen+ultrahang) labor diagnosztika. Fontos, hogy a háziorvosoknak a beutalót a Szeretetkórházra kell kiállítaniuk.

Beutaló nélkül lehet jelentkezni a szemészetre, a nőgyógyászatra és az urológiára.

A társadalombiztosítás (TB) által finanszírozott rendelési idő egyelőre limitált. Ha esetleg betelnek a finanszírozott időpontok, akkor a fizetős szakrendelést is igénybe lehet venni, ezeknek az árából a zsinagógai körzetek tagjai 20 százalék kedvezményben részesülnek egy újonnan bevezetett közösségi kártya birtokában.

A közösségi kártya igényléséhez kötelező kitölteni egy kártyaigénylő lapot, ennek részleteiről tájékozódjanak a zsinagógai körzetek vezetőségénél. Ez a kártya a későbbiekben nemcsak a szeretetkórházi szakrendelések kedvezményeire jogosít fel, hanem más szolgáltatások igénybevételére is, ezeknek a kioldozása folyamatban van.

A járóbeteg-szakrendelésekre hétfőtől péntekig 9–14 óra között ezen a telefonszámon lehet időpontot foglalni: +36-1-814-2411.

Programajánlat

Március
Spinoza Színház
(1074 Budapest, Dob u. 15.)

Március 13. (hétfő) 19 óra: A három jiddise mame – zenés játék

Március 14. (kedd) 19 óra: Írd újra, Shakespeare! – monodráma

Március 21. (kedd) 19 óra: Albina – monodráma

Március 22. (szerda) 19 óra: Mózes és Jézus Pesten – politikai kabaré

Március 23. (csütörtök) 19 óra: A Latabárné fia – monodráma

Március 25. (szombat) 19 óra: Primavera Flamenca – flamencóest

Március 27. (hétfő) 19 óra: Capa, a világhírű fotós – dráma

Március 28. (kedd) 19 óra: Nótajavító műhely – dalest

Március 30. (csütörtök) 19 óra: Talmud, Tóra és a többiek – előadás

Gyógyszer- és MR-támogatás igénylése

Az alábbiakhoz igényelhető támogatás:

1. Az újonnan szükségessé váló, az átlagosnál drágább gyógyszer beszerzése 50 ezer Ft összeghatárig, egy hónapi adagot figyelembe véve. Ez a támogatás egyszeri, tehát nem folyamatosan értendő.

2. Magánjellegű MR-vizsgálat elvégztetése, ha állami intézmény csak túl késői időpontra tudja vállalni. A támogatás felső határa 50 ezer Ft itt is.

Várjuk a rászorulóknak jelentkezését.

Részletesebb tájékoztatás a következő telefonszámon kapható: 06-1-321-3497, lehetőleg az esti órákban.

APRÓ- HIRDETÉS

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés
Zuglóban, Vezér u. 156.
VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Régiségek, műtárgyak és antik tárgyakból álló hagyatékek felvásárlása azonnal, készpénzben. DÍJTALAN ORSZÁGOS KISZÁLLÁS! Festmények, szőnyegek, bútorok, ékszerek, porcelánok, szobrok... Varga István régiségkereskedő, műgyűjtő. Rugexpert Kft. Weboldalunkon leinformálhat üzletkötés előtt. Üzletünk: 1136 Budapest, Hegedűs Gyula utca 4. 06-70-775-7804, WWW.RUGEXPERT.HU

Hölgy eltartási szerződést kötne, akár otthallakással is. 06-30-411-3660.

Műfogsorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Heumann macesz rendelése országosan (kóser, strasbourg-i főrabbinátus): paszkacentrum.hu/koser, 30-991-9941.

Egyedülálló, 46 éves hölgy életjáradéki szerződést kötne idős néniével vagy bácsival: Telefonszám: 06-30-155-6528.

Középkorú hölgy életjáradéki szerződést kötne, otthallakással is. 06-30-868-6334.

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Telefon: 06-1-322-8439, 06-20-522-5690.

Hírek, események röviden

– 1%. Kérjük, segítse személyi jövedelemadója 1%-ával a már igen idős (88 év feletti) Jad Vasem-kitüntetetteket, akik 1944-ben életük kockáztatásával mentették a zsidó üldözötteket. Köszönjük támogatását. Igaz Emberekért Alapítvány. Adószámunk: 18040094-1-43.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@mazsihisz.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 9600 Ft

Külföldre 13.600 Ft/év

USA és Izrael: 15.000 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám:
11707024-22118480
OTP SWIFT kód:
(BIC) OTPVHUB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

PrimeRate Kft.

ISSN 0133-1353

NAPTÁR

Március 3., péntek

Ádár 10.

Gyertyagyújtás: 5.12

Március 4., szombat

Ádár 11.

Szombat kimenetele: 6.18

Március 6., hétfő

Ádár 13.

Eszter börtje

Március 7., kedd

Ádár 14.

Púrim

Március 10., péntek

Ádár 17.

Gyertyagyújtás: 5.23

Március 11., szombat

Ádár 18.

Szombat kimenetele: 6.28

Tegyük, amit tennünk kell még ma Lovaggá ütötték a br

MAZSIHISZ
Magyarországi Zsidó Hittudományi Szervezet

Tisztelt úr!

Levelét, amelyben szóróparcella létrehozását javasolja Kozma utcai temetőnkben, továbbítottuk a Rabbisághoz. Ők ezt a halachára hivatkozva elutasították.

Tisztelettel: elnök

Utóirat.

A javaslatában szereplő érv, miszerint a parcellát egyik ősi anyánkról neveznénk el (Szórá), szintén elutasításra került.

Az alany: Bach Szilvia

– Rendkívül sokoldalú ember vagy, zsidó kötődéssel. Sokan és régen ismernek. A részleteket megkérlek, te mondd el.

– Gyerekkoromban utcaseprő szerettem volna lenni, mert a felnőttek mindig

azt mondogatták: Ha nem tanulsz, nem lesz belőled más. Később, az egészségügyi szakközépiskolában pedig azzal hökkentem meg a környezetemet, hogy boncmesternek készülök. Imádtam a tanárok elképedt arcát nézni. Az igazi vágyam valójában mindig az éneklés és a színpad volt. És teljesült is.

Nagyon sok mindent csinállok, csináltam. Értem ez alatt a könyveim (Nem vagyok én Müller Péter és az Utolsó tánc) megírását, színpadi darabom (Alt duett) születését, dalszövegek, jelenetek szerzését, a festészetet. Leginkább azonban a humor művelése az, amihez kötődöm.

Lusta vagyok, mint az iszap, na meg hedonista. Így aztán imádom főzni, enni, lustálkodni. Nagyon szeretek filmeket nézni. Tavasztól őszig a telken kapirgálok. Nézem a tájat, és a magasságában növekvő zöldségeket gondozom. Az utazást is élvezem.

Nagy vágyam egy tengerparti ház. Az is, hogy minél több jó képet fessek. Sok, sok fellépési lehetőség. A legfontosabb, hogy szeretteim egészségesek és boldogok legyenek. Persze ez: egészség és harmónia, nekem lényeges. Ha mindezek megvannak, mi is kellene még?

Dóri lányom az X-Faktor első női győztese ebben a patriarchátus világban. Kész csoda volt. Azóta is rendszeresen fellép. Nagyon sok stílusban remekelve mutatja meg a tehetségét. A népszerűtől a metálig valamennyi műfajban otthon van, hála hangi adottságainak. Több színpadi szerepe is volt. Az István, a királyban Gizellát énekelte. Prózaí tehetségét egy RTL-es produkcióban bizonyította. Ez az Oltári csajok c. sorozat volt. Rengeteg formációban jelenkedik, és sokat ő hoz létre. Tehetőséges na. Mint az édesanyja!

gáljuli

SPÁNN GÁBOR

Étrendőr

Először is elnézést kérek attól a nyelvújítótól, aki egy tévériportban kitalálta ezt a szóösszetételt, mert tőle nyúltam le. De megnyugtató, hogy ebben az országban még doktori disszertációt is lehet büntetlenül plagizálni...

Két kulináris hír kapcsán ragadtam számítógépet.

Az egyik arról szól, hogy egy holland laboratóriumban kikísérletezték és már gyártják is a mesterséges húst, amely nem látott élő állatot. A tervek szerint csirkefalkákat készítenek majd belőle, amin nem csodálkozom, mert egyszer-kétszer én is ettem ún. street foodként, és mit mondjak, úgy éreztem, hogy radírgumit rágok.

A dolognak van zsidó vonatkozása is. Izraelben a Lau nevű országos főrabbi kósernek nyilvánította az Aleph Farms által gyártott mesterséges marhasteakot. Természetesen a hagyományokhoz hűen Izraelben ebből is országos vita kerekedett. Egyes ortodoxok elátkozták még az elnevezését is, és nem hajlandók tudomásul venni, hogy kóser, sőt még azt sem, hogy emberi fogyasztásra alkalmas. Mások úgy vélik, ez jó hír, mert egyrészt erősíti a piacot, másrészt az alapanyaga, amiből készül, inkább környezetbarát, mint egy élő marha. Személyesen én minden ilyen újdonságnak azért örülök, mert azt remélem tőle, egy lépés afelé, hogy a harmadik világban éhező sok millió ember is táplálékhoz jusson.

Egyébként a tudósítás szerint Szingapúrban már étlapon vannak a mesterséges hús különböző verziói. Mivel nekem e pillanatban nincs dolgom Szingapúrban, így nem tudok beszámolni élményekről. Jelenetek meg izraeli újságokban cikkek olyan címmel, hogy eljött a sakterek halála. Én nem nézem ennyire pesszimistán ezt az eseményt. Tudniillik lehet, hogy a sakterekre nem lesz szükség, de ha nem vennék észre, eltűnt néhány egyéb szakma is. Nincs ma már bakter, szemfelszedő és becsületes politikus.

Szerény javaslatom szerint ha a rituális munka kimegy a sakterek alól, nincs más dolguk, mint átképezni magukat mohéllá. A különbség annyi lesz, hogy eddig egy egész testet kellett vágniuk, mohélként pedig csak egy darabját. Csúpn arra kell vigyázniuk, hogy a kettőt ne hogy összecseréljék...

Egyébként a mesterséges hússal kapcsolatban nekem is van hátborgongató élményem. Óvatlanságból nem olyan régen elfogadtam egy vacsorameghívást, nem tudván, hogy házigazdám vegetáriánusok. Már a 19. darab fasírtot ettem, amikor a ház asszonya odaszólt:

– Remélem, tudja, hogy amit eszik, az szőja.

Én megálltam, hogy ne azt feleljem:

– Maga pedig guminó!

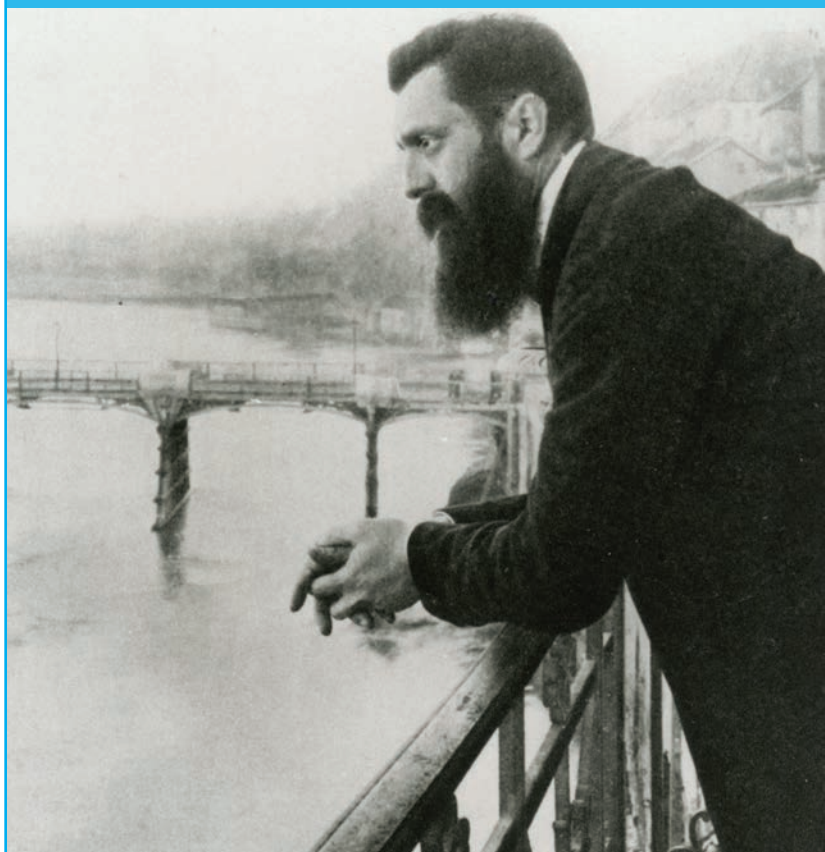
A másik érdekességet a tévében láttam. Hosszú riportban mutatták be, hogy lassan teret nyer nálunk is a rovarok evése. Arról tudtam, hogy a Távol-Keleten utcán és éttermekben is régóta árulják a különböző módon feldolgozott rovarokat.

A riport nem arról szólt, hogy a periférián élő szegény vidékiek kényszerűségből esznek rovarokat, sőt! Egy negyedkilónyi sült szöcske ára vetekszik egy Michelin-csillagos vendéglő ételének árával. Itt jegyzem meg, hogy létezik egy szöcskefajta, ami kóser.

Én akkor sem enném meg, ha ingyen adnák, mert nekem ne ugráljon a gyomromban!

Lehetett látni, hogy a legkülönbözőbb rovarokat miként kell konyhakészre megcsinálni, és kijelentették, hogy a rengeteg fehérje miatt nagyon egészségesek. Hogy nálunk ez valamikor divat lesz-e, nem tudom, de engedjék meg a dinosauruszhoz méltó óhajomat: szeretném, ha az általam nagyon vágyott töltött libanyak ezután se könyökcsoőben készült ablakgittből álljon.

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

az Ön Öröksége is hozzájárulhat e célhoz.
Keren Hyesod UIA,
a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: eli.keidar@kerenh.hu
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-8487380

Egy régi tu bisváti emlék (Orbán Viktor és Schweitzer József)

V
i
c
c
(?)

A prézli és a liszt ára annyira felszökött, hogy a gyártók azon gondolkodnak, a virslit ismét húsból fogják készíteni.